

7/48594

62.10

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : 89456481/610/ 219
Konu : Yazılı soru önergesi (7/48594)

02 Nisan 2015

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 05.08.2014 tarih ve 189973 sayılı yazınız.

İlgi yazı ekinde yer alan Ardahan Milletvekili Sayın Ensar ÖĞÜT tarafından verilen 7/48594 esas numaralı yazılı soru önergesine verilen cevap ekte sunulmaktadır.
Gereğini arz ederim.

Faruk ÇELİK
Bakan

Ek: Cevap (4 sayfa)

ARDAHAN MİLLETVEKİLİ SAYIN ENSAR ÖĞÜT'ÜN 7/48594 ESAS NUMARALI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE DAİR CEVAPLAR

Anayasa Mahkemesi, 07.01.2015 tarih ve 29229 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 25.12.2014 tarihli ve E:2013/11, K:2014/195 sayılı Kararı ile; 08.06.1949 tarihli ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun değişik 89'uncu maddesinin dördüncü fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "...verilecek emekli ikramiyesinin hesabında 30 fiili hizmet yılından fazla süreler..." ibaresini Anayasanın 2'nci, 10'uncu ve 60'ıncı maddelerine aykırı görerek iptal etmiştir. Bahse konu Karar, Resmi Gazete'de yayımlandığı tarih olan 07.01.2015 tarihinden sonra emekli olacak memurların emeklilik ikramiyelerinin; 30 yıllık üst sınır üzerinden değil, çalışma süresinin tamamı üzerinden ödenmesini öngörmektedir.

14.11.2014 tarihli ve 29175 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe konulan 05.11.2014 tarihli ve 6564 sayılı Yükseköğretim Personel Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile öğretim elemanı (Profesör, Doçent, Yardımcı Doçent, Araştırma Görevlisi, Öğretim Görevlisi ve Okutman, Uzman, Çevirici ve Eğitim Öğretim Planlamacısı kadrosunda bulunanlar) maaşları iyileştirilmiş, bahse konu personel için yükseköğretim tazminatı ve akademik teşvik ödeneği olmak üzere iki yeni maaş unsuru getirilmiştir. Yükseköğrenim tazminatı, 6564 sayılı Kanun yürürlüğe girdiği ayı takip eden aybaşından itibaren ödenmeye başlanmıştır. Akademik teşvik ödeneğinin ise 2016 yılından itibaren ilgililerin 2015 yılındaki performansına göre ödenmesi öngörülmüştür. Bahsedilen düzenleme sonucunda, iki maaş unsuru birlikte değerlendirildiğinde mevcut öğretim elemanı maaşlarında % 60'a varan artışlar sağlanmıştır.

Ülkemizin önemli sorunlarından biri olan işsizlik konusunda Hükümetimiz tarafından ilki 2008 yılında olmak üzere istihdam paketleri açıklanmıştır.

Bu paketlerle;

- Çeşitli prim indirimleri ve teşvikler getirilmiş,
- İstihdam üzerindeki yükler azaltılmış,
- İşsizlik ödeneği miktarında artış sağlanmış ve kısa çalışma ödeneği işler hale getirilmiş,
- Kadın ve gençlerin istihdamına yönelik özel düzenlemeler yapılmıştır.

6111 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ve Diğer Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile yapılan düzenlemeyle, Kanunda öngörülen şartları taşıyan kadınlarla yaş sınırı aranmaksızın kadın sigortalıları istihdam eden işverenlere sigorta primi teşviki sağlanarak, kadın istihdamının artırılması yönünde yasal düzenlemeler yapılmış bulunmaktadır.

Bunun yanında, konu bağımsız çalışanlar açısından değerlendirildiğinde; mülga 2926 sayılı Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanununun 2'nci maddesinde "Kanunla veya kanunların verdiği yetkiye dayanarak kurulan sosyal güvenlik kuruluşları dışında kalan ve her hangi bir işverene hizmet akdi ile bağlı olmaksızın tarımsal faaliyette bulunan kimselerden 22 yaşını doldurmuş erkekler ile 22 yaşını doldurmuş aile reisi kadınların bu Kanuna göre sigortalı sayılacakları" hükmü yer almaktadır. Ancak, 02.08.2003 tarihinde yürürlüğe giren 4956 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanununun 48'inci maddesi ile mülga 2926 sayılı Kanunun 2'nci maddesinde yer alan 22 yaş sınırı 18 olarak değiştirilmiş ayrıca kadınlar için aile reisi olma şartı kaldırılmıştır.

26.01.2012 tarihli ve 28185 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 6270 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 13’üncü maddesiyle mülga 2926 sayılı Kanunun 7’nci maddesine “24.07.2003 tarihli ve 4956 sayılı Kanunun 48’inci maddesi ile değişik mülga 17.10.1983 tarihli ve 2926 sayılı Kanunun 2’nci maddesi hükmü 02.08.2003 tarihi öncesi içinde uygulanır” fıkrası eklenmiştir. Eklenen bu fıkra da yer alan hüküm ile 02.08.2003 tarihinden önce 18 yaşını doldurmuş erkekler ile aile reisi olmayan kadınlara da tarım sigortalısı olma hakkı tanınmıştır.

Buna göre, 02.08.2003 tarihinden önce 22 yaşını doldurmaması veya 22 yaşını doldurmakla birlikte aile reisi olma sıfatını taşıyamaması nedeniyle tarım sigortalılıkları başlatılamayan kadınlardan 02.08.2003 tarihinden önce 18 yaşını dolduran ve bu tarihten (02.08.2003) önce sattıkları ürünlerden tevkifat yapılanların, tevkifata ilişkin belgeleri eklemek suretiyle yazılı talepte bulunmaları ve tevkifat tutarlarının Kurum hesaplarına intikal etmesi şartıyla sigortalılıklarının tevkifatın yapıldığı tarihi takip eden ay başı itibarıyla başlatılacaktır. Dolayısıyla 2926 sayılı Kanun kapsamında bulunan kadın sigortalılara daha fazla süreyi borçlanarak daha erken sürede emekli olma imkânı getirilmiştir.

Diğer taraftan 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 28’inci maddesinin 17.04.2008 tarih ve 5754 sayılı Kanunun 16’ncı maddesiyle eklenen yedinci fıkrası, “Emeklilik veya yaşlılık aylığı bağlanması talebinde bulunan kadın sigortalılardan başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede malûl çocuğu bulunanların, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra geçen prim ödeme gün sayılarının dörtte biri, prim ödeme gün sayıları toplamına eklenir ve eklenen bu süreler emeklilik yaş hadlerinden de indirilir.” hükmüne amir olup, söz konusu madde kapsamında sayılan kadınlara daha erken sürede emekli olma imkanı getirilmiştir.

Ayrıca, söz konusu soru hizmet akdiyle çalışanlar açısından değerlendirildiğinde yapılan düzenlemeleri şu şekilde saymak mümkündür:

- 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 9’uncu maddesinin birinci fıkrasının (6) numaralı bendinde belirtilen işleri, hizmet akdiyle herhangi bir işverene tabi olmaksızın sürekli ve kazanç getirici nitelikte yapan el sanatları işleriyle uğraşan isteğe bağlı kadın sigortalılar için; prime esas günlük kazanç alt sınırının 15 katı üzerinden başlanılarak, takip eden her yıl için bir puan arttırılmak suretiyle otuz katım geçmemek üzere malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları ile genel sağlık sigortası primi ödeyecekleri öngörülmüş olup, böylece bir yandan bu kesim sigorta kapsamına alınmış, diğer yandan gelir seviyelerinin düşüklüğü göz önünde bulundurularak bu kesimin ödeyecekleri prim tutarı konusunda kademeli bir geçiş süreci öngörülerek sigortalı olmaları teşvik edilmiştir.

- 5510 sayılı Kanuna eklenen ve 01.04.2015 tarihinde yürürlüğe girecek olan Ek 9’uncu maddeyle birlikte ev hizmetlerinde süreklilik arz etmeyecek şekilde çalışanlar da sigorta kapsamına alınmışlardır. Buna göre; ev hizmetlerinde bir veya birden fazla gerçek kişi tarafından çalıştırılan ve çalıştıkları kişi yanında ay içinde çalışma saati süresine göre hesaplanan çalışma gün sayısı 10 günden az olanlar için çalıştırıldıkları süreyle orantılı olarak bu kimseleri çalıştıranlarca prime esas günlük kazanç alt sınırının % 2’si oranında iş kazası ve meslek hastalığı sigortası primi ödenecek, bu şekilde 10 günden az çalışanlar istekleri halinde 30 gün üzerinden primlerini kendileri ödeyerek sigortalı olabileceklerdir.

Birinci İstihdam Paketi olarak anılan 5763 sayılı “İş Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” ile kadın istihdamının teşvik edilmesi amacıyla yeni işe alınan işçiler için üst yaş şartı aranmaksızın 18 yaşından büyük kadınlardan kanunda belirtilen koşulların gerçekleşmesi halinde sigorta primleri işveren paylarının 5 yıl süreyle azalan oranlarla işsizlik sigortası fonundan sağlanmasına yönelik teşvik getirilmiştir. Ayrıca kreş kurma zorunluluğu bulunan işletmelerin dışarıdan bu hizmeti almalarına imkân

sağlanmıştır. Dışarıdan kreş hizmeti alımı daha önce yönetmelikte yer alırken yapılan düzenlemeyle kanun hükmü haline getirilmiştir.

Söz konusu istihdam paketi ile kadınlara ve gençlere yapılan teşvikin kapsamı 6111 sayılı Kanunun 74'üncü maddesiyle genişletilerek daha sistemli hale getirilmiştir. Verilen sigorta primi işveren payı teşvikinin süresi; mesleki yeterlilik belgesine sahip olma, İŞKUR'a kayıtlı işsiz olma, işgücü yetiştirme kurslarını bitirme gibi kriterlere göre belirlenmeye başlanmıştır. Ayrıca bu kanunla el sanatlarıyla uğraşan isteğe bağlı sigortalı kadınların düşük primle sigortalılık haklarından yararlandırılmasının kapsamı genişletilmiştir.

İŞKUR işe yerleştirmede cinsiyet ayrımını ortadan kaldırmaya yönelik bir genelge yayınlarak, işverenlerin cinsiyetle ilgili tercih belirtmesi uygulamasına son vermiş, işgücü taleplerinde işgücü istem formunda yer alan "işçinin cinsiyetine" ilişkin ibareyi uygulamadan kaldırmıştır. Bu konuda son olarak Nisan 2006 tarihinde, kamu kurum ve kuruluşlarının daimi kadrolarına ilk defa işçi olarak alınacaklar hakkında usul ve esasları belirleyen tebliğde değişiklik yapılmış ve işgücü taleplerinde cinsiyet ayrımı kaldırılmıştır.

Ayrıca, il müdürlüklerinden özel sektör işyerlerinin, biyolojik veya işin niteliğine ilişkin sebepler zorunlu kılınmadıkça iş ilişkisinde cinsiyete dayalı ayırım yapılamayacağı konusunda işverenlerin bilinçlendirilmesi istenmiştir.

İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurullarının kadın istihdamı için ön plana çıkan sektörlere yönelik mesleki beceri eğitimlerine ağırlık vermesi sağlanmaya çalışılmaktadır.

İŞKUR, işe yerleştirme hizmetleri ile iş arayanları beceri ve yeteneklerine uygun işe yerleştirirken işverenlerin de ihtiyaçlarına uygun işgücünü temin etmesine aracılık etmektedir. Türkiye genelinde 2013 yılı sonu itibarıyla 205.423 kadın, 2014 yıl sonu itibarıyla 222.596 kadın işe yerleştirilmiştir.

İstihdamında zorluk çekilen işsizlerin çalışma alışkanlık ve disiplininden uzaklaşmalarını engellemek işgücü piyasasına uyumlarını sağlamak amacıyla toplum yararına programlar düzenlemektedir. 2014 yılında toplam 5.191 program gerçekleştirilmiş olup, bu programlardan 80.061 kadın yararlanmıştır.

İŞKUR tarafından, mevcut istihdamın korunması ve artırılması amacıyla yürütülen aktif işgücü hizmetleri (Mesleki Eğitim Kursları, İşbaşı Eğitim Programları ve Girişimcilik Eğitim Programları) kapsamındaki faaliyetlere kadınların katılımının artırılması için kadınlara ayrıcalık tanınmaktadır. Kurumca düzenlenen kurs ve programlardan 2013 yılında 220.075 kişi yararlanmış olup bunların 113.074'ü (% 51,4) kadınlardan oluşmaktadır. 2014 yılı itibarıyla düzenlenen kurs ve programlardan ise 200.770 kişi yararlanmış olup, bunların 105.819'u (% 52,7) kadınlardan oluşmaktadır.

Diğer yandan, kadın istihdamının artırılmasına yönelik ülke çapında İŞKUR liderliğinde son yıllarda önemli projeler yürütmektedir. Bu projelerden bazılarının direk hedef kitlesi kadın olanlarla birlikte, bazı projelerin hedef kitlesi arasında genç kadınlar da bulunmaktadır. Bu kapsamda uygulanmış/uygulanmakta olan projeler şunlardır;

Avrupa Birliği Mali Yardım Aracı (IPA) "Kadın İstihdamını Destekleme Operasyonu" NUTS II bölgesinde yer alan 43 ilde uygulanarak tamamlanmıştır.

"Kadınlar için Daha Çok ve İyi İşler: Türkiye'de İnsana Yakışır İş için Kadınların Güçlendirilmesi" Projesinin ana amacı Türkiye'de kadın istihdamının güçlendirilmesine destek olmaktır. Projenin bütçesi 3.597.291 Dolar olup, finansmanı SIDA tarafından sağlanmaktadır. Proje Mart 2013-Temmuz 2016 tarihleri arasında İstanbul, Ankara, Konya ve Bursa illerinde uygulanacaktır.

Projenin ana hedefi Türkiye'de kadın istihdamının güçlendirilmesine destek olmaktır. Bu anlamda, ulusal düzeyde, İŞKUR ve İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurullarının (İİMEK) toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadın istihdamı alanında teknik kapasitesi geliştirilecek ve ulusal düzeyde ilgili tüm paydaşların katılımı ile bir Kadın İstihdamı ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ulusal Eylem Planı oluşturulacaktır. Yerel düzeyde ise, bir yandan kadın istihdamını

artıracak aktif işgücü piyasası programları düzenlenerek işsiz kadınların ekonomik olarak güçlenmesine destek olunacaktır.

“İş Hayatında Kadınlar Programı”nın temel amacı önceden tarımda çalışanlar dâhil olmak üzere, kadınların işgücüne katılımlarının teşvik edilmesi ve kadın istihdamının artırılmasıdır. Proje 2014-2021 yılları arasında, Gaziantep, Eskişehir, Samsun pilot iller olmak üzere tüm Türkiye genelinde uygulanacaktır.

IPA 2008 yılı programlaması kapsamında uygulanan “Genç İstihdamının Desteklenmesi Operasyonu”nun amacı, uygulanacak aktif işgücü programları ile gençlerin istihdam edilebilirliklerinin artırılmasıdır.

Avrupa Komisyonu ile Ülkemizin ortaklaşa finanse ettiği Operasyon, 12 NUTS II bölgesinde uygulanmış olup toplam bütçesi 26.080.761 Avro’dur.

Projeden toplamda 12,629 kişi faydalanmış, bunlardan 2,497’si istihdama girmiştir.

Sektörel Yatırım Alanlarında Genç İstihdamının Desteklenmesi Operasyonu (GİD II)

Avrupa Birliği Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı (IPA) kapsamında planlanan İŞKUR tarafından yürütülecek olan Sektörel Yatırım Alanlarında Genç İstihdamının Desteklenmesi Operasyonunun amacı gençlerin istihdam edilebilirliklerini ve girişimcilik becerilerini artırmaktır.

Projenin hedef kitlesi eğitim seviyesine bakılmaksızın 15-29 yaş aralığındaki gençlerdir. Projenin toplam bütçesi 32.500.000 Avro olup, 2015 yılının ikinci yarısında hayata geçmesi planlanmaktadır.

Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğünde istihdam edilen yüksekokul mezunu daimi işçi statüsünde çalışan personele 2007 ve 2011 yıllarında Genel Yatırım ve Finansman Programlarında Bakanlar Kurulu Kararı ile yapılan değişikliklerle 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin (II) sayılı cetvelinde yer alan sözleşmeli personel pozisyonlara geçme hakkı tanınmıştır. Söz konusu bu haktan 2007 yılında 347, 2011 yılında ise 162 personel yararlanmıştır. Bunun haricinde yüksekokul mezunu işçilerin 399 sayılı KHK eki (II) sayılı cetvelde yer alan sözleşmeli personel pozisyonlarına atanmasına imkân veren bir düzenleme yapılmamıştır. Ayrıca, 399 sayılı KHK eki (II) sayılı cetvelde yer alan sözleşmeli personel pozisyonlarında istihdam edilenlerin de Devlet memuru statüsüne geçirilmesine dönük bir düzenleme yapılmamıştır.